

Eric DEFOORT, *Une Châtelaine Flamande. Marie-Thérèse le Boucq de Ternas, 1873-1961*. Westhoek-Editions, Dunkerque, les Editions des Beffrois, Collection „Documents” 1985, 129 pp. - 65 FF., 450 Bfr.

Een in menig opzicht merkwaardig boekje. Het werd in Frankrijk (Frans-Vlaanderen) uitgegeven en niets laat vermoeden dat de auteur iemand van bij ons is. Dit wordt niet vermeld. Dat hij een academisch geschoold historicus is, blijkt uit het zeer uitvoerig voetnotenapparaat (205 voetnoten voor 111 blz. tekst), waardoor het werk zich als een wetenschappelijke geschiedkundige studie aanbiedt.

Het eerste deel, *Pour la Flandre, contre la société moderne, 1873-1914*, werd reeds eerder - in 1983 - als „Paper nr. 25” door de Fakulteit van de Letteren en Wijsbegeerte, Universitaire Campus, B-8500 Kortrijk, uitgegeven (Eric Defoort, *Une Châtelaine Flamande de France. Marie-Thérèse le Bouc de Ternas, 1873-1961 - Textes à l'appui*, I. 1873-1914, voorzien van 103 voetnoten, die in de huidige uitgave tot 47 herleid zijn).

Het is zonder meer duidelijk dat E.D. de biografie van deze Frans-Vlaamse kasteelvrouw schreef met de bedoeling een vrij uitvoerig overzicht te geven van de ontwikkeling van het regionalisme in Frans-Vlaanderen, en wel in het bijzonder van het Vlaamsch Verbond van Frankrijk van pr. J.-M. Gantois, en van wat erop volgde. Marie-Thérèse werd via haar belangstelling voor het Comité Flamand de France minstens al vanaf 1930 een ijverig lid van het Vlaamsch Verbond; ze trad af en toe als mecenas op en werkte mee aan de *Lion de Flandre* - vooral tijdens W.O. II. Al vroeg ze zich herhaalde malen af of ze daar wel goed aan deed, toch bleef ze trouw aan het ideeëngoed van J.-M. Gantois tot aan haar dood in 1961, dus ook nadat het Vlaamsch Verbond in 1944 ter ziele ging.

Eric Defoort was vele jaren hulpbibliothekaris aan de KULAK en vanaf het begin en tot in de tweede helft van 1985 verantwoordelijk voor de Bibliotheek de Franse Nederlanden (ontstaan uit de Gantois-bibliotheek, die in 1972 in Kortrijk ondergebracht werd). Met zo'n overvloed aan bronnenmateriaal ter beschikking verdiepte hij zich weldra intensief in de studie van het regionalisme in Frankrijk en speciaal in dat in de Franse Nederlanden. Hij publiceerde in dit verband tal van detailstudies, o.m. in *Ons Erfdeel*, in het jaarboek *De Franse Nederlanden* en in *Wetenschappelijke Tijdingen*.

Voor wat de geschiedenis van het Vlaamsch Verbond en de figuur van J.-M. Gantois betreft, verschaftte hij geregeld informatie over onbekende details. Dat werd hem niet steeds in dank afgenomen.

Voor wat de wijze waarop hij die leverde, gaf herhaaldelijk - vooral in de milieus die belangstelling hebben voor wat men de Vlaamse beweging in Frans-Vlaanderen noemt - aanleiding tot discussie. De talrijke gegevens uit deze studies heeft E.D. in een directe stijl en met een merkwaardige zin voor synthese in onderhavige biografie verwerkt; ze tonen dat de auteur zijn onderwerp beheerst en dragen ertoe bij dat men het werk leest als een roman.

De behandelde periode, die met de dood van Marie-Thérèse in 1961 eindigt, was daarenboven voor de auteur ook nog een zeer dankbaar onderwerp. Ze kan, althans vanuit wat men een progressief standpunt pleegt te noemen, be-

schouwd worden als een, wat de toen opgang makende maatschappijvisie betreft, definitief voorbijgestreefd tijdvak. Men kan ze derhalve op een licht baderende, speelse en ietwat ironische toon beschrijven. Ook dit komt nog het lees-, „genot” ten goede. Een niet agressief, maar toch duidelijk afkeurend afstandnemen van de houding van de „dramatis personae” kan daarenboven ook nog als geschiedkundige objectiviteit geïnterpreteerd worden. Waarom de groep rond *Le Mercure de Flandre* zo weinig succes heeft gehad en waarom de „linkse” krachten zo weinig voor Frans-Vlaanderen zijn opgekomen, wordt niet verklaard.

E.D., aan wiens opstel in WT 1984, 1 hier moge herinnerd worden, neemt ook hier de gelegenheid te baat kritische beschouwingen te leveren t.a.v. de opvattingen van J.-M. Gantois, die hij als de auteur van *Le règne de la race* heeft „ontmaskerd”, jammer genoeg met een niet helemaal juist aangehaald citaat : p. 81 : *Gantois y affirme ouvertement que „La théorie de la supériorité de la race aryenne, dans l'ordre humain est l'évidence même...”*, dat ook zou te vinden zijn in het decembernummer van *Jeunes de Flandre*, het orgaan van de tijdens W.O. II door Gantois opgerichte jeugdgroepering. We hebben deze zin in geen van Gantois' werken kunnen terugvinden, wel echter „*La thèse de la supériorité de la race aryenne, dans l'ordre humain, ne contredit nullement celle de l'égalité des races sur le plan de la Rédemption*”. Muggenzifterij zal men zeggen, want Gantois verdedigde wel degelijk racistische theorieën, maar van een ernstig historicus mag men wel juiste en niet zo misleidende citaten verwachten, vooral als het gaat om een voor de Frans-Vlaamse beweging van heden zo kies onderwerp.

In *Wetenschappelijke Tijdingen* 1984, 1, p. 22-23 maakte E.D. er zijn beklag over dat sommigen „geen boodschap (hebben) aan de resultaten van wetenschappelijk onderzoek en deze resultaten zelfs beschouwen als een impliciete aanval op hun nationale betrokkenheid op Frans-Vlaanderen”. Het zoëven beschreven verkeerde citaat is niet van die aard dat het bijdraagt tot het schepjen van een sereneer klimaat in bedoeld dovemansgesprek. Toch kunnen we de lektuur van dit geschrift aan iedereen aanbevelen.

R. WATTHY